

ДОМАЋИ ЛИСТ.

Цена је листу :	Изази сваког 1. и 16. дана у месецу.	За Србију :
на целу годину 2 фор.	УРЕДНИК, ВЛАСНИК И ИЗДАВАЛАЦ :	на целу годину 5 дин.
на по године 1 фор.	СТЕВАН КОЊОВИЋ, учитељ.	на по године 3 дин.

ПРВИ КОРАК У СВЕТ.

(Од Розегера.)

Мину то једино ружичасто доба. Та тек нам се пре мало дана развио пунољак детињег срца, и ми чувамо тај пунољак од студени стварнога живота, заклањасмо га од сурових ветрина у животу, е би сунце баснословног света својом благом светлошћу што дуже сијало у млађаном срдашцу. Ми у својем чеду гледасмо мила госта из небесног царства, којем наше тихо огњиште беше цигло уточниште у туђинској земљи. Кад би се осетили заморени од терета свакидашњег живота, кад би се разочарали и добили други појам о овом свету, тада би у његовим очима тражили и назирали вест из оних блажених предела, из којих су људи одавна изгнани и које сад само у чежњи наслућују.

И док ми ово вољено створење, које је само нама дано, чувамо и кријемо као своје најрођеније и најдрагоценије благо, на једаред нека челична рука груну у нашу кућу и неки глас грмну: од данас дете није више ваше, него припада мени, друштву и свету.

Чаробна светлост родитељског дома почиње да се тули, таште зраке оног

сунца, што је непомична звезда небеска и око којег се обрће наша земља, униру у велике школске прозоре. Детињству је тада крај, данас оно не траје дуже од шест година. Свету се хити, није му до чекања, требају му услуге сваког појединог, ако је рад да пре суднога дана зготови своје задаће.

Збогом пођи, мој синко, ти јако идеш од оца својег. Ма да је школа само неколико коракљаја далеко од наше куће, и ма да прва настава не траје дуже од неколико часова, опет се ти никад више не врати дома. Знам, да ћеш, деране, весео и радостан доскакутати кући, и пуно причати о учитељу и садруговима, наприповедати се о свему, што си чуо и видео у школи. До села си био људима дете, а сада си к људима отишао; као човек враћаш се у мој дом, као човека затичеш ме дома. Море деране, сад нам се ваља друкчије разговарати.

Први школски дан је озбиљан, но опет блажен дан. Има људи, којима први испит раније падне од првог школског дана, што веома одмиче перспективу погледâ на свет. И они можда

постигну свој смер, само увек стрампутнице. Видиш их на једној страни где се пужу уз најломније стене, а на другој клизе доле, или где газе до некле по бари уочивши кроз маглу неку светлост, па да се не би утопили, морају натраг.

Рећи ће нам се: невино дете не би требало слати у школу, него школу пренети у детињи дом; под родитељским надзором, под руком учитеља, који ће само њега једног имати да васпитава, може дете најуспешније и телом и духом расти и напредовати.

Јесте то би био идеал васпитања и мушке и женске деце, кад не би било борбе за опстанак, за коју треба борбе извежбати. Згоднијег вежбаљашта од школе нема. У њој се деца уче, како ваља делити битке за хлеб свакидашњи, како се води бој у царству духова, како се утркује у разним правцима. Дете, које се под очиним слеменим васпитава, стећи ће више теоретског знања него школско дете, али ће бити невежа, везан и туђав, и недостајаће му она умешност и слобода, која се само при тркама стиче. Да богме да индивидуалност и чистоћа срца у оног детета пре остаје недирнута, у њега се карактер брже и одлучније развија, но крај свег тога ђачету, које треба само себи да створи материјалну будућност, слабо је поможено засебном наставом, на против школа, као место јавне наставе, учи још из рана — који пут на штету детињства — упознавати све путе у животу. Сем тога је засебита настава, као у сиће свако одвајање од друштва будилник себезналости, а школа негује дух брат-

ства и заједнице, те њезини питомци сви за једног и један за све живе и умиру. Истина, да и неваљалство са једног хоће да пређе и отрује све друге, и наћи ће се по које ђаче, из чијих очију вири невиност, а у недри-ма му спавају младе гује, које је запатио у аждајском гнезду мрачне постојбине својих пропалих родитеља.

Са неком зебњом очекивах да се мој синчић врати куће из школе. Са лица му сијала је радост. О својим друговима готово ништа није знао причати до ли да их је здраво много, и да има и таквих, који преко клупа скачу, а о господину учитељу је много и ватрено говорио, како уме лепо и слатко да приповеда, е ти је чисто жао, кад прекине. Међу часовима о малом одмору устаде мој мали са својег места и упути се к учитељеву столу и шанне учитељу на ухо, да га здраво воли.

То је, моје дете, права адреса за твоје срце, којој га ја устунам без и најмање суревњивости.

Са разлога, што школа поглавито обрађује дух, ја сам предузео да се код куће нада свим старам за срце. Ја сејах у њ љубав и надам се, да ће љубав и никнути, буде ли на њ гледао топли поглед човечјег ока. Истина бог, е је погубно за дете, које ће имати посла са неотесаним светом, опремимо у тај свет са меканим и богатим срцем, да га начинимо осетљивим према јадима и невољама, на које се тврдокорни и не обзире. Но ја сам тога уверења, да је станак правој срећи — а ње има на овоме свету — једино у богатом и складно развијеном душевном животу. У том и нигде више. — Тако дакле

исходи дете међу људе топла, поверљива и лаковерна срца. Тисућа разочарења га чека, и сама знањем пуна глава покушаће да се срцу опре, али му више не угуши гласа.

Залуд сав труд родитеља да у срце својег детета усаде све најмирисије и најлепше цвеће, ако темперамент детињи прави сметње; та се сила не да ласно скрхати. Но је ли темперамент погодан и земљиште плодно, не треба оклевати него ваља тај елемент образовати, е од њега човек у првом реду човеком постаје, а по том и шта више: вештак, вођ, чак и пророк и спаситељ. — Обично овима свет најмање завиди и коби, но баш за то и могу се срећним назвати. Простите ми, високоцењени богаташи, праштајте и ви силници, учењаци и мудраци што пред вама стављам оног, који више од вас и има и може и зна — а то је идеалиста топлога срца.

Ја сврх свега идем за тим да од својег детета начиним доброг човека. Буди честит! отац заповеда. Буди мудар! учитељ саветује. Буди паметан! садругови веле. Буди вредан и јак! такмачење у школи и животу учи га том правилу. Ама од свију је најпретежнија она прва заповед: *буди добар и честит!*

Тако дакле предајем у руке друштву своје дете; достајао богдице свију оних користи, које данаске пружа учење и марљивост.

Млађа сестрица не ће да пусти брату од себе, него или да он остане код куће или да и њу собом поведе. Имаш времена, ћерко моја! С тобом друкчије стоји; јаван живот, свет за

дечка је нека добит, а за тебе баш никака. Вани ћеш све друго наћи, само не онај тихи, светињски круг, у којем ваља женска страна да живи и царује — а то је кућа и породица.

Јест и женска треба што више да учи, али ни једним кроком не сме прекорачити краса породичнога. Кому се прохте женити, тај ће најпре разбирати за кућеницу и за ону, која има смисла за оно, што он у заједници с њом хоће да оснује т. ј. за породицу.

Наш век производи свакојака чудовишта у сукњи и с прегачом: ту су званичници, ту вештаци, лекари, професори у свима факултетима. То су жене, које саме чине фронт против рода својег и позива његова, то су усиљени злогуци, сумњала и нихилисте, јер им оптимизам одвећ женски изгледа; то су створења без држања и равнотеже, злосретња бића, што неуморно раде, да свој род одроде и изопаче. Ови сажаљења достојни створови махом су из кола оних женских, које су још из малена отргнуте од родитељског меког крила и предане у какав год завод на васпитање. У теорији је сваки завод за образовање младежи похвалан; а у животу се штетно показало по девојку, да изван куће своје у друштву са женама и девојкама, које јој нису ни родни помоз' бог, проводи век.

Жена са женом не подноси; жена дружећи се непрестано са женама хоће да се поквари — постаје смутљива, опака, властољубива; добије вољу на еманципацију и место да се обуче у мушки карактер, постане проста мушкарца, као што се неки мушки у несташници мушких врлина одметну у жене.

Најбољи путевођа из овог несретњег лабиринта је напомена: натраг у породицу. Нека се премишља, а свака би за навек бацила заставу своју у трње и похитала натраг у породицу, у кућу, али на довратку стоје ове речи: странима је забрањен уход. Оне се отуђиле и отпале од куће и породице; а унутри у кући управља: „трезвена домаћица, мајка деце своје, мудра управитељка своје породице и учитељка ћерки својих.“

Дакле сама мати учи кћери своје а не шиље их у свет, у туђу кућу, откуд обично нема повратка.

Женско дете не треба давати прерано и на дуже изван куће. Срећом

су данашње школе добре, те им с мирном душом можемо поверити своје најдрагоценије благо, и срећом је и само дете тако чврсто привезано за кућу, да га тако ласно није одродити. Ако су родитељи одани својој деци, ако знају које су им дужности према породици својом, онда школа не раскида ове везе, него је још већма стеже.

Ма на који пут у животу да оправљамо своју децу, шаљимо их с љубављу својом па ће нам их тај анђео чувар опет дома привести.

Сомбор.

Српски од

поп Милутина Гавриловића.

Воћарство.

Резање (кресање) воћака.

(Наставак.)

6. О воћкиним деловима.

В. Од чега настаје род?

(Свршетак.)

Плодна квржица.

(Der Fruchtkuchen oder Fruchthalter.)

Плодна је квржица (сл. 25.) један од оних плодних делова, на коме су се прошле године цветови па и плодови појављивали.

Лако ју је познати по месном као чвор квргавом дрвету; мекша је него обично дрво, горе је нешто спљоштена и у опште врло неправилно израсла. На себи унаоколо носи више разних очију, које су већином пунови, из којих се касније цвет а од овог плод развије. Ових се плодних органа налази готово на свима родљивим воћкама. Ове су квржице ванредно плодоносне; из године у годину рађају, па покрај свега тога могу се и ради дрвета т. ј. ради продужних гранчица употребити.



Слика 25.

Права плодна гранчица.

(Der eigentliche Fruchtweig. — Quirlholz genannte Zweig.)

Праве плодне гранчице (сл. 26.) поглавито се налазе на крушци, које су од више година маторе. Ове треба што на краће одржавати; не буде ли се пазило на њих, могу да израсту по 10 до 20 см. Делови су таквих гранчица *плодни избоји*, и *плодне квржице*, *кратке плодне виоке*, *пунови*, па и обичне *плодне виоке*. Понеде ли овакоза гран-



Слика 26.

чица једном род, онда више никад не престаје рађати до год је целе воћке, осим ако не би какве год елементарне непогоде наступиле и плод у цвету или у заметку сатрле. Ове се гранчице морају врло чувати и назити и непуштати их да прекомерно рађају и да тим начином издаду и пропадну.

Плодне гранчице које су одређене за дрво. (Der Fruehtbare Holzweig.)

Гранчице које имају задатак да у дрво расту на и ово да продужују, могу ипак да на себи имају плодних пупова (сл. 27.) који



Слика 27.

врло ретко плода донесу, с тога при резању такови се делови одклоне а оставе они, који имају задатак а и од којих се може гранчица новим леторастом продужити. Такове се плодне за дрво гранчице на врло родљивим воћкама налазе и то већином на врху дотичне гранчице. Стога баш не, да је штета, такове делове са пуповима уклањати, него је баш потребно ради образовања дрвета, које је нужно ради проширења саме воћке и ради природног одржања, а плодних других делова на њој још врло много можемо наћи, које за род оставити и удесити ваља.

Овакови плодни делови на којима треба дрво да се образује појављују се само код *јабучастих воћака*. — Што се пак тиче код коштичавог воћа, о томе ћемо подробније говорити кад посебно будемо реч водили о брескви.

7. Какав треба да је рез?

Под резањем, у строгом смислу те речи, разумемо одстрањивање, *пресецањем* гранчица, огранака, грана а по некад и једног дела и стабла. Пресецање ово бива само на zgodним деловима. Ови zgodни делови имају се односити на онај део воћке, што остаје на самој воћци а не што отпада. Кад се одма од мла-

дости воћка орезује као што треба, онда се већином кроз све године, резање изводи на самим гранчицама, односно лањским леторастима; једино при подмлађивању и обнављању воћака изводи се резање и на другим деловима, које пак не бива сваке године него подужим оцеком времена. Но пошто ћемо у своје време и о томе коју више рећи, то ћемо овом приликом и о таквом *резу* прегутати, него прећи на *рез* који се има извести на најмлађим гранчицама које су са очима и пуповима снабдевене.

Она гранчица која се има орезати, прво јој се одмери дужина у којој ћемо је оставити а колико ћемо одбацити, за тим узмемо у обзир *међусочицу* где ће се пресек да обави. Оно доње око, које ће као крајње да остане на заосталом делу гранчице, јесте од врло велике важности, с тога, што из њега треба да потече летораст који ће целу гранчицу да продужи; за то, уз избор ваљаног ока, морамо и ми удесити над њим *рез*, не да овај шкоди томе крајњем оку, већ шта више, он му треба да још и припомогне у колико је год могуће више.

Рез мора бити кос преко гранчице, нити одвећ дугачак, нити одвећ кратак, да не изгледа као да је гранчица сасвим попречно пресечена. Рез мора са својом засеченом равнином бити с противне стране ока, а не са оне на којој се и ово крајње око налази. Ово се чини из више узрока, од којих су главни: прво, да сок који би поцурио из ока не подлизује се на око, због чије би се влаге могло око да затре, а друго и због пролетњих мразева, да се на рез ухваћена и слеђена капља од мрзле не би непосредно над оком налазила и тиме опет оку шкодила.



Сл. 28. Рез не сме бити јако удаљен од ока а ни сувише близу; са својом доњом страном не сме се протезати испод висине ока. Слика 28. приказује нам какав треба да је рез према крајњем оку.

Рез овај најбоље је обављати са оштрим кривим ножем, јер овај резањем не ће гранчицу на дотичном месту повредити, као што то могу маказе својим стиском да учине. —

Гранчица се наслони на палац а ножем, који стоји у истој руци удеси се почетак реза на оном месту, које за најбоље држимо и једним јачим повуком одрежемо гранчицу како нам је воља. Кад год се нож тако удеси и повуче, мора резач смотрен бити, и не дати му сву своју снагу, него онолико колико ће довољно бити да га одједанпут одреже. У противном случају можемо тим замахом да оце-

чемо или озледимо и другу коју гранчицу, која је ту у близини и коју већ удесисмо.

Овакове мање резове није нужно воћарским воском као ни мелемом премазати; они ће зарастити и сами од себе врло лако. Напротив тамо где подебљу грану оцечемо и велик рез иза тестере остане, тамо се мора рана мелемом премазати, а пре тога још и оштрим ножем поравнити.

(Наставиће се.)

Пчеларство.

Бренфелсова пракса у пчеларењу.

(Посвећено свима почетницима и пчеларима који пчеларе са вршкама.)

Од АНТОНА ПФАЛЦА.

Периода од марта до маја.

Периода за презимљивање пчела завршује се концем фебруара а нова периода рада ретко ће пре марта месеца наступити; по некад и за неколико дана касније. Да би прегледали наше кошнице, изаберимо један леп, топао сунчани дан, приђимо кошницама дигнимо их редом са свога места; извуцимо испод њих даску на којој су лежале, и на место ових друге чисте подметнимо. — То би био први рад наш и још пре него што би се оне из зимње перiode извукле.

По том раду долазе ови радови које треба да у кошницама и око ових обавимо ако желимо да нам је све у реду и да оне без икакве препреке и незгоде могу наставити свој рад:

1. Прочистити све кошнице од сваке зимње нагомилане нечистоће.
2. Подрезати саће које је може бити плешњу закужено.
3. Прегледати како стојимо са плодиштем.
4. У опште и понаособно прихрањивање.
5. Очување против нартаја пчела туђица, те да би се отмица избегла.
6. Поступак око слабог народа.

Дакле кад смо све око кошница одклонили, што их је преко зиме може бити од јаке студени чувало, морамо предузети строго проматрање појединих кошница. Није довољно

да само онај гад, ону нечистоћу ако је има на подини и изумрле и понадале пчеле отклонимо и дотично место очистимо, него морамо прво подину сасвим изменути ако се може, ако се пак не може, оно је добро прочистити и сухом крпом протррти. Кошницу изврнути — плетару — и са димом пчеле врху одгонити и провидити како стоји и саће изнутра; све пчеле, које би се међу саћем мртве налазиле, ваља извући и из кошнице избацити. Ако би окрајци од саћа може бити билц плешњу обузети или вртом (метиљем) начети, ваља до чиста и неповређена места оштрим ножем исећи — подрезати. Плесниво саће не припомаже кошници баш ништа; кад је таково стање онда подрезивањем много припомажемо пчелама; сав труд које би оне морале касније кроз дуже времена да уложе око чишћења и изнашања гада напоље заштедиме им. Закужено саће са плешњу личи првоточном дрвету, јер баш они делови, који восак воском чине, ти су нестали, можемо се лако уверити кад таково саће истопимо, то ће већина да оде у дрождину.

Том приликом добро промотримо и плодиште. Да ли већ има заплувака, што у свакој доброј кошници која је у нормалном стању треба да има; или још нема ни спомена; или ако има оно је може бити све у самом трутовском саћу. Нађемо ли да која

кошница има довољно и добрих заплувака, то је добар знак и немамо онда око ње Бог зна још каква рада; кошнице без заплувака, морамо на око узети и о њима главну бригу сносити. Морамо их сваки шест дана проматрати за које ћемо се дане уверити да ли ће се који добар заплувак појавити или може бити трутовски.

Тада је вештачким путем оматичити, то јест, придодати јој матици и то оној у којој се трутовских заплувака налази, сасвим је не економски. Такова се кошница тешко може од грабежи сачувати, јер је иста за дуго време место и непосредним кошницама као и из далека за пљачкање. Код слабог народа је додавање сасвим без икакве цели. Боље је а и цели ће више одговорити, кад такову кошницу раздробимо и поделимо на остале кошнице. За тај посао удесимо рад око једног леног подна, и куцкањем истерајмо народ из такве кошнице у којој се само трутови почели лећи. Истеране пчеле можемо куцкањем изагнати у какву празну кошницу; у овој нек су до вечера затворене. У вече задимимо једну другу кошницу у којој је нормално стање и ове изгнане стресимо међу њих и оставимо их на своје место. Ону кошницу из које смо истерали пчеле и у којој је само саће са трутовским леглом заостало, морамо прво са оштрим подужим ножем површину саћа, у ком је таково легло, сасећи — састругати, тим ћемо трутове уништити; ово саће поделимо на оне кошнице које су пуне народа али са мање меда, ове ће разорене трутовске прве произвлачити и себи нове ћелице за унашање и истресивање меда употребити — дакле за медште.

Често се пута догоди, да се баш у таковој кошници, која има у себи самог трутовског црва и обична права матица нађе. Ако је тај случај, онда је ово неплодна матица т. ј. она је сву сперму (мушко семе) из семеначе употребила и нема више чиме би јаја при заплувању оплодила, дакле није више у стању да заплува јаја каква хоће и каква треба да заплува, него може само неоплођена — трутовска. Такову матицу ваља

одмах ухватити и убити, те тиме ћемо лакше и њен заостали народ моћи спојити с другим. При спајању бољу услугу чини осољена вода, кад њоме пчеле пошкропимо, него са замедљаном водом, апиолом или другим чим.

Кад пчеле већ излећући и улећући почну да улећу са пуним ногама, тада једног леног дана треба да предуземо *оште хранење*. Оште хранење бива са течним медом, кога ваља помешати са једном шестином топле воде из студенца. Има ли кошница и у близини гдегод, а и тамо се хоће овако да предузме, онда суд у који смо усули мед не емо даље од кошница однети, него га ставити на десет корачаји испред кошница. Одатле ће пчеле према количини свога народа у своју кошницу сарамерно толико уносити, колико је за њих доста. Не чини ли се у суседству тако исто са својим кошницама, онда да избегнемо насртај туђица и крађу, морамо понаособ свакој кошници своју порцију дати. За ово прво прихрањивање рачуна се на сваку кошницу $\frac{1}{2}$ киле меда, ово се у згодним судићима, ал кад је топло вече, толико унесе у сваку кошницу, колико ће она преко ноћи све до кани да узнесе у саће. Ко нема за тај посао удешених судића, тај, ако су му кошнице вршке, нека редом једну по једну изврне са батлићем доле и нека овако разблажени мед међу бокове од кошнице и окрајка од саћа полагамо танким млазом мед сипа у кошницу; но то не сме чинити прекомерно, да мед кроз кошницу пробије, нити да мед сипа на заплувке, на саће или на саме пчеле.

Осим овог оштег хранења, у овој периоди долази и тако звано хранење изнужде („Д. Л.“ год. II. стр. 5.) које се тамо мора предузимати, где у кошницама нема ни мало, или тек врло мало меда. Ко у том случају има у приправности меда у саћу, тај нека узме један сат и нек га згодно стави у кошницу и причврети га, пчеле ће брзо на њега нагрнути и мед сав исцедити и узвући горе у кошницу. Ко пак нема таковог меда, тај им мора дати чиста неразблажена меда оним начином, кога мало пре споменусмо.

Судиће, у којима смо мед пчелама пружали, морамо свако јутро испод кошница, пре

него што ће пчеле напоље да излећу извлачити. Најбољи је мед за прихрањивање меда липовац и са цвета од елде.

У колико више наше пчеле прихрањујемо у толико већма морамо pazити да се не би отмица међу две и више кошница породила. С тога баш прво треба гледати имамо ли међу кошницама који безматок, или какву неплодну матицу, јер на такову ће прво тужице наернути а после иде отмица и покољ и надаље. Избије ли једном на пчелињаку отмица и покољ, то је зло теже отклонити, него отклонити узрок да се таково што не појави.

У том случају морамо сузити сва лета тако, да се само по једна пчела кроз остављену рупу провлачити може. Тада се особита пажња мора обраћати и на само плодиште таквих кошница.

Наступи ли отмица у што већој мери и никако не можемо томе злу на пут да станемо, то онда морамо пронаћи ту кошницу чије су пчеле отмичари на ову као и ону на коју наерну, обадве, уклонити са пчелињака;

морамо их однети у какву тавну комору или подрум и ту их неколико дана затворене придржати. Тиме ће се оне стишати, нападнеће ће се оснажити, а нападачи ће вољу за крађом изгубити.

Кад се ове кошнице поново на своја стара места однесу, то се за један дан прво нападнеће морају отворити, па тек за њом нападачица. Не помогне ли ни овај покушај, то се онда обе морају изменити са својим местима.

Врло слабе кошнице за сво време ове периоде морају се особито pazити и на њих врло велика брига обраћати. Одржати марта месеца овакову слабицу у животу исто толико важи колико један рој маја месеца, па стога дакле и заслужује те мале жртве. Кад наступи јако излетање пчела, онда треба ову слабицу однети на место каквог јаког народа, а овај донети на место слабице и тим ће се начином обе за кратко време изједначити.

„Der Praktische Landwirth.“

Виноградарство.

Резање винове лозе.

(Наставак.)

III. Хоибренкова метода резања.

Хоибренкова метода у маломе се разликује од методе коју под одељком „једнокрака и двокрака поваљеница“ саопштили смо.

Главна и битна разлика је та, што станиво, не мора имати 2 етаже, него само једну и то 4—6 dm. високу од земље. Стабло од чокота не пушта се више него од 3 dm. Две најлепше роднице се испод етаже поведу једна на десну а друга на леву страну. Свака се ореже на 10—12 очију, кад је чокот у потпуној снази а земља да се добро гноји. Крајеви од орезане поваљенице пригну се земљи и ту уз

мали кочић при земљи утврде (сл. 29.). Ово се с тога тако препоручује, што сок тежећи при кружењу своје крају да јури, не може се у тој мери тамо отнекивати, пошто крајеви ниже леже од осталих делова поваљенице. Тим начином све делове једнако храни и једнако снажно храни плод, који се на ластарима појављује. Оне пак ластаре што су најближи стаблу, и чија основа на највишем месту лежи најбоље им очи развија; ови ће идуће године обе ове поваљенице да замену.

Кад се поваљенице тако удесе и учврсте, и из очију пуне ластари, ови се, како доспеју до етаже привежу и

у своје време, сви над етажом заломе осим она два на среди, који се морају уз тачку на више места привезати, која се још раније уз чокот мора удесити. Ова се 2 ластара не заламају у оно доба кад и остали, него тек онда, кад премаше својом дужином ону дужину, коју ваља на годину као поваљенице, на место ових стари да достигну. Идуће године, старе се поваљенице и десна и лева уз ове нове роднице очеку тако, да сви они делови на поваљеницама па и поваљенице отпаду, а ове две роднице остану и исто се онако удесе и учврсте као прошле године оне прве. Тако то иде из године у годину.

Временом ће се на врху стабла образовати као глава из које ће се више ластара појављивати,

са којима ваља исто онако да поступамо као што рекосмо у броју 1. ове године.

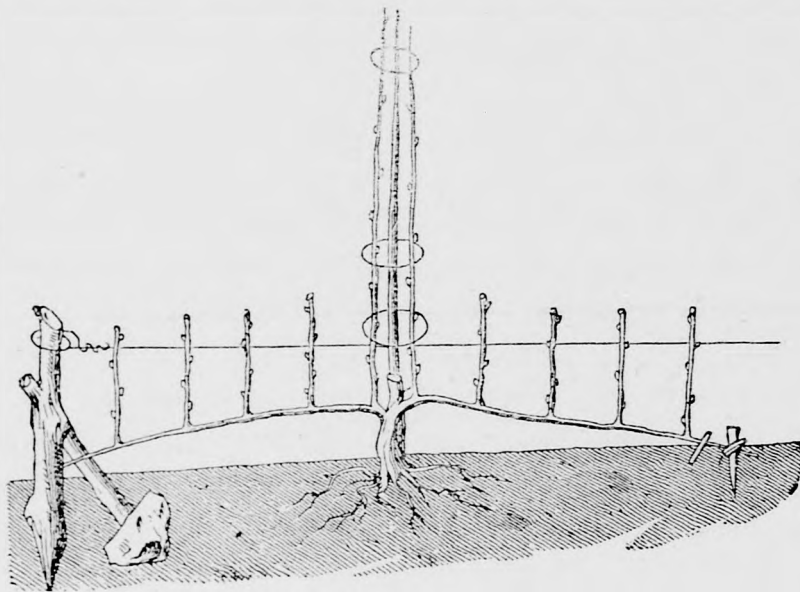
Кад се цео чокот већ у тој мери оснажио, да јаке ластаре из себе пушта, а особито она два, што ће замењивати старе поваљенице, онда се може при резању тако удесити, да десну родницу пребацимо на леву страну а леву родницу на десну страну, да их дакле укрестимо (X). Ово се стога

ради да на укрштеном месту, оба она најувисенија ока, потеряју најлешше и најуредније ластаре, којима ћемо на годину заменити опет истим начином овогодишње поваљенице.

*

У свези са овим и предпрошлим чланцима морамо свом приликом још нешто да споменемо. По баштама уз главне стазе ваља да је лоза и то лоза настолског грожђа засађена, која по природи својој јако пушта лозу. Са обе стране стазе сади се винова лоза у 2 реда и то на 1 м. размака једна

од друге, а тако исто и да је ред од реда са сваке стране, стаза по среди ваља да је најмање 1.5 м. до 2 м. широка. Она 2 реда, која су и с једне и с друге стране непосредно уз стазу, пуш-



Слика 20.

тају се ниско на 5 dm. од земље уз летву или жицу, тако, да са ластаром заједно не буду виши од 1 м. Напротив она друга 2 спољна реда — један с једне а други с друге стране стазе — пуштају се навише, да су виши од ова 2 унутрашња реда; ваља да су високи 1.5 м. за који се и виши ступци морају подићи. Ово је врло леп изглед, унутрашњи су редови нижи, имају изглед зеленог зида и висо-

ки су 1 м. а спољашњи виши зелени зид од 1·5 м. висине. Што је дужа башта и што су стазе дуже, у толико је и овај распоред лепши. — Ови унутрашњи редови могу се на овај начин удесити кога споменуемо у ова три одељка. Спољашњи пак редови, који се иначе праве чардаклије или логешке називају, како се подижу, споменућемо и описати у чланку што долази.

Но овом приликом морамо још и то да споменемо како ћемо ове ниске редове онда да подигнемо, и чокот са чокотом саставимо где је чокоће врло надалеко један од другог засађено. Ово ће да буде као наставак од одељка I. (стр. 11.).

Шесте или седме године: оставља се прво и прво *резервна лоза*, стару резервну лозу ваља орезати до њене основе. Роднице на поваљеницама ваља орезати на 2 ока, дакле све на кондире, а крајњу лозу родницу продужити уз етажу и то за 5—6 очију чији се крајеви свакојако морају нешто издигнути ради редовнијег кружења сока. Овај део лозе роднице којим на даље разведосмо поваљеницу назовимо *разводницом*. Ако је једнокрака поваљеница била, то ћемо и разводницу само на једном крају оставити, ако је пак двокрака, то ће се и разводнице удесити на крајевима оба крака.

Неки виноградарци неће на овај начин да развађају поваљенице, него новом лозом измену стару поваљеницу и још онолико колико би разводницу пустили. Ово може бити само једанпут али више не, јер би тим начином морали сваке године све дужу и дужу

нову родницу имати и као поваљеницу положити, тада би при кружењу сок већином отискивао се крају а средина чокота би или гола остала, или би врло слабо ластаром обрасла, још прве године нешто би и било али других година сав би се раст концентрисао на врховима од поваљеница, за то је боље развађати оним начин, да на старим поваљеницама остављамо кондире, а дужину њену да продужујемо окрајним разводницама. Тим начином се може лоза врло надалеко да разведе, па да цела њена дужина ластаром редовно обрасте па и да врло лепа и доста плода донесе.

Ако се раст лозе ма којим начином врху односно крајевима одбије и средина остане гола-ћелава, без икаквог раста, цео се чокот мора подмладити. Цела се поваљеница и стабло све до резервне лозе мора оцећи, па из ове поново чокот подизати.

Гледе кондира на старијим поваљеницама, влада двојако мишљење: Једно је, да сви кондире на поваљеници — кроз све године — не буду већи од 2 ока, дакле да су сви једнаки и то да се оставе они, који су потекли из горе окренутих очију на поваљеници: а оне роднице које су потекле из очију, које су на поваљеници доле земљи обрнуте и који у свом растењу тек теже горе, с тога су се при основи савиле — да се до своје основе орежу. Иза ових првих кондира, други и остали — идућих година — да се никако не остављају од лозе роднице, која је потекла на старом кондиру из *горњег ока*, него да се остави кондир од оне лозе роднице,

која је потекла из *доњег ока* на старом кондиру. У том случају сви ће кондири бити једнаки и једнако високи. Ово је особито важно, због једнаке деобе сока, који новаљеницом струји и и све кондире ваља једнако да храни. — Друго је пак мишљење сасвим противно овом, веле: Да се сви кондири на новаљеницама, почев од прве године кад се већ овако удеси, па и надаље — не остављају једнаки, него да је један мањи од 2 ока, а један већи од 4 ока, па тако све наизменце, колко их год има. Ово се с тога чини, да онај већи од 4 ока донесе више и боља плода, јер је на вишем положају, па ће се на њега и више сока обрађати; а онај мањи од 2 ока, ваља да се слабије храни, и то само толико, колико ће 2 ластара из себе да испусте, као лозе роднице за идућу годину, од којих ћемо једну и то доњу за до-

годишњи кондир од 4 ока применути — за род. А онај стари од 4 ока сад са 4 лозе, морамо га оставити да се одмори, с тога ћемо га орезати на 2 ока и то на оној лози, која је најдоња на том старом кондиру — да ове године само добру лозу за нагодину одхрани. Ово се тако чини с године у годину. — Заиста има оваково одгајивање родница својих добрих мотива али се често догађа, да ови мањи кондири од 2 ока, као што већ једном казасмо због неједнаке поделе сока сасвим изумру, или ако и остану у животу оно у тој мери закржљаве, да за нагодину не можемо да имамо на њима ваљаних родница, које би било нужно на кондире да режемо. Из истог узрока остају многа места гола без икаквог рода; — за то и опет велимо, режимо тако да су нам сви кондири једнаки.

(Наставиће се.)

ЦВЕЊАРСТВО.

Луковасто, гомољасто и корењасто цвеће.

По Ј. Ц. Шмидту.

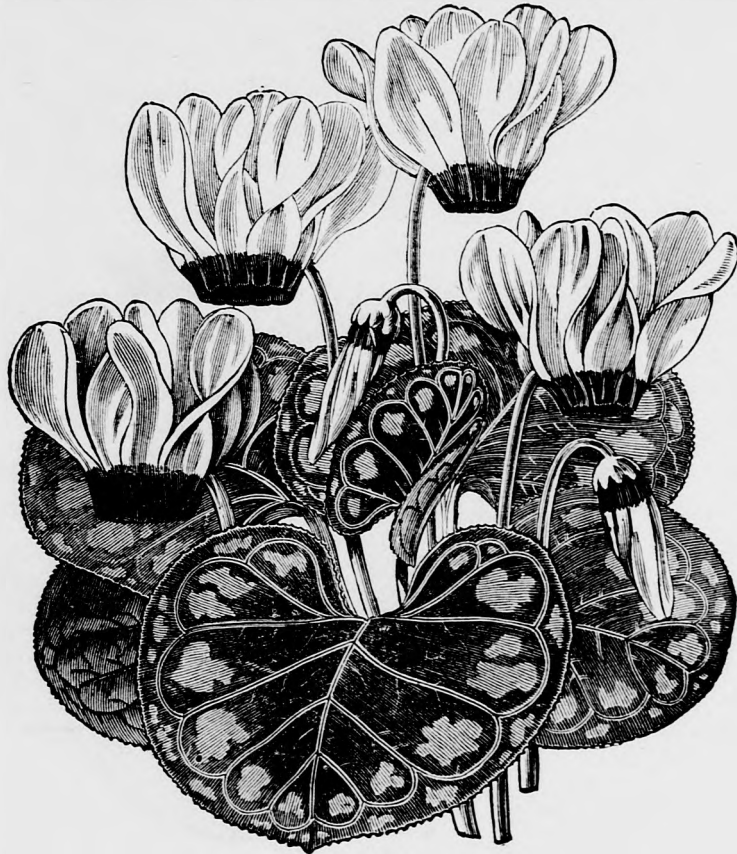
Cyclamen persicum g.ganteum.

Cyclamen persicum. (сл. 30.) јесте једно од најлепшег цвећа. Оно се отличује својим особитим бојама, дивним склопом, леним држањем, величином и особито леним лишћем. — Неговање ове тако зване *алиске лубичице* је прилично просто. Кад прецвета, у априлу, мају па до јуна месеца, изваде јој се гомољице у друге лонце. За трогодишње гомољице, довољни су лонци, који на горњем делу имају пречник од 9—10 см. Земља ваља да је одморна, пропустна и снажна, треба да се састоји из три дела праве шумске хумуше, два дела добра угорела масна

ђубрета, за тим нешто беле земље и доста песка. Сплештене округле гомољице тако ваља у тако приправљену земљу засадити, да су полутином својом у земљи, а полутином као да вине из ове. Удешени тако лонци, морају се однети на какво год склонито место у башту или на двориште, које је полусеновито и ту их уз умерено заливање држати и чувати до почетка месеца октобра. Тада их ваља пренети у обичну темперирану собу и оставити их у прозоре, који су јужној страни окренути, тако да буду добијали што више светлости; овде се дуже морају држати и умерено заливати. У таким

околностама ће оне овде добро успенати и почеће да цвета средином новембера месеца па све до краја марта. Један лепо развијени *суслатен* може да има на себи по 50 до 100 особито лепих цветова, које је заста

љено цвеће. Сади се ради накита око појединих цветних група, цветних леја, и то у обичну не одвећ тешку баштенску земљу. Најбоље успева на дубоко прекопаној шареној земљи. Сади се све на 75 см. размака.



Слика 30.

врло леп собни украс. Кад је у цвету мора се одржавати међу затвореним прозорима и то у температури од 5—10°. Врло је добро још и то својство овог цвећа што у цвету може по више месеци да се одржи.

Diclytra.

Diclytra. је (сл. 31.) због свог лепог цвета, који на струку оборено виси и који



Слика 31.

има лепу боју црвену као у руже доста оми-

Врло добро успева и у лонцима који се по собама негују; за тај се посао у септембру у лонац засади и склони се да не буде где на сметњи у башту на сасвим сеновитом месту, где не доспевају непосредно сунчани зраци, ту се лонцем у земљу зареје. Октобра се месеца пренесе у такову стају где му не може ни најмањи мраз да нашкоди, а средином децембра пренесе се у собу где ће да расте и цвета и стави се на прозор на коме ће највише светлости да добије, ту се мора сваки дан са млаком водом и то у почетку од 10—12° R пошкрапати, прекати а по том увек сваки пут са нешто топлијом. Кад почне цветати, ваља га однети у хладну собу и тако ће му цватња дуже трајати. По цватњи однесе се у какву комору ту сазре и тада се из лонца извади.

Funkia.

Слика 32.

Funkie су (сл. 32.) због свог орнаменталног лишћа и многог цвета који је на крин налик, врло омиљене и многи их за то и негују; а уз то још кад се цвет са струком оцече и у воду стави може врло дуго да се свеж одржи. Саде се у песковиту, пропустну и ђубревиту земљу и то што више да су на сунчаној страни. Успева врло добро и у лонцима. Лети се морају јако заливати, а у зиму морају бити претрпане али не одвећ јако.

Л и с т а к.**ЗАМИЛОВАЛИ СЕ.**

Слика из сеоског живота.

Од В. МИЛАНА МАРИНА.

(Свршетак.)

— Сад... промуца он и гутну онај осећај, што му је у грлу пречио говорити... сад... ех, сад, волијем, што си ми то казала, него ма шта... а да имам, ево виш, да имам и овај манастир, батало бих га због тебе... Тако идем, па као луд без тебе... А док кажем нани, ех обрадоваће се, веселница, да ћете једва дочекати. Нећеш јој бити ни сна, већ к'о ја, тако рођена ћерка, а живићеш крај ње, к'о нико у селу.

И опет јој се приљуби. Ухвати је тако за руку и од миља провлачили прсте кроз прсте. Кад неко шушну у близини, она се трже.

— Идем.

— Зар тако брзо?

— Идем. Иди и ти. Ево ће се већ почети и смркавати, а далеко је Марадик.

— Е, онда хајд.

Ухвати је да ју пољуби, ал' му ограда била на сметњи. Узе је за руку и стиште је снажно.

— Ка'ш доћи опет? пита га она.

— Кроз који дан.

— Добро, а ти онда доћи опет у ово доба овамо.

— Добро.

— Ал' за цело.

— За цело.

Погледаше се још једном са осмехом и онда се растадеше.

Она оде на извор, а он опет у Марадик.

Од тог доба бануо би Тодор често у Нерадин.

Недељом после подне, кад би се сви момци на рогаљ унудили, он би се крадомиче провукао кроз гувно, па кроз шљивике, странпутицом, да га нико не опази, — управо у Нерадин.

Једном тако када се је у сумрак враћао одонуд, беше, за иста, баш весео. Тако се бар осећао, а све му је било другачије и милије. Онај пут којим је ходио, беше му, и ако блатњав, опет чист и леп, — околина, и ако са свога јесења изгледа суморна увехнута, много ведрија и свежија, оно тмурно небо, много чистије и блажије, а оштар зрак много топлији и мириснији. Беше и сам свежији, раздраганији и усхићенији, да речеш некако чио, радостан, да су га и саме ноге много дурашније и брже носиле. Баш прави момак! . . .

Сад мало час и растао се с' њоме, на ономе истоме месту, где су се оно први пут онако и наразговарали, код њенога шљивика. Враг тај „случај“, па је баш онда нанесе онамо на извор и она, корсем, да не посумњају у њено дуго остајање понесе место једнога крчага и два-три, па се после извињује, да је за то толико дуго и остала, што је морала чекати, да се налију. А крчаг овамо спор, узан, па боме и треба му доста времена, док се налије.

Ту се онда разговарају о себи, о девојкама, о момцима, о будућности својој, и Бог те пита о чему још не, а све оним начином, који им најбоље и годи. Један стисак, мио поглед, па тек оно обичаја ради „збогом“, и

они се растану. Она оде у кућу, а он пут под ноге, па натраг у своје село.

Тако једном, тако други пут. па после све чешће и чешће. Кад год се договоре, кад да се састану, а кад год и не. Они се увек споразумеју. Дође им обојима некаква врућа жудња, некаква тежња за састанком, па и без да су уговорили састанак, увек се састану. Дође тек он први, па, мислиш, начекаће је се дуго, па ће се можда и преварити. Тако то, — али не остане то на томе. Док си тренуо, ето и ње, што но веле, баш ко наручена, баш, као да је и знала, да ју он очекива, па миловању онда ни краја ни конца.

И тај растанак!

Како им дође немило, кад помисле на њега. А волели би, је с' волели би, да су увек заједно, тако некако дође им, па да се никад и не растану. Он јој се једном и нашалио, па јој и рекао:

— Ех, сад, да ми је, па да се никади нерастанемо. Ви'ш, ту, да начинимо колебу. па да у њој и живимо. Каква кућа! . . . Крај тебе био бих сретнији и задовољнији у колеби. Ни Милин (газда) не би тако живио!..

Па се сав распламтио. Узде је руком око носа и снажно ју привлачио к себи. Али ђаво плот, пун зависти и злобе стаде му на пречац, те ју не могаде ни пољубити. Снажно дисање, ћутање, она тренутна малаксалост тако јасно казиваху, е — су му се сви ђаволи пробудили, па га што' но реч и распели.

— Ух . . . да полудим . . . тек прошапта и опет ућута.

А кроз тишину забрујаше и сати на сеоској цркви. Она се прва прену. Са свим лако, без отимања, изви му се из загрљаја, коракну једном. па стаде. Тај поглед! . . . Као да га је гутала. . .

И тек кад је нестане, осети се и он, да је сам. Пребаци рекљу преко рамена, навуче обод на очи и лагано пође кући.

Нус пут би често размишљао о свему овоме. Видео бих је свеђер онаку лепу и милу, са оном свежином и једрином, што је осећао у близини њеној. Така девојка!.. Ни да би јој где год равне нашао... Така лепота, така „персона“, така нарав, — е — баш му се омилила... а омилио се и он њој.

Толико га пута очекивала, толико га пута позивала, толико се пута с' њиме и разговарала, па и кад ју је пољубио, није се толико ни отимала, као остале девојке. Није. Баш му је суђена. Једно мисле, једно желе, једно осећају; баш као да не беше јабанки-

ња, већ ето тако, као да је одрастао с' њоме, па се и навикли једно на друго...

И онда скупљао мисли, да изведе бар какав закључак.

Али нашто беше и даље мишљење.

Неће проћи дуго, па ето и Божића.

У то доба наумио. да је испроси.

Је с' да је узме.

И после се зачудио, кад је видео, да је тако брзо и у село дошао.

Упутио се кроз горњи шор, па ће као кући својој.

Али га жагор и цика код једне куће задржа,

Била то кућа Маре Дипине.

Он и нехотице застаде.

У соби седе девојке и још неки момци, његови вршњаци, па се разговарају и шале, тек да прекрате зимско вече. Прозор беше незастрт. и он их је са шора лепо могао видети, пошто је у соби светиљка горела.

Поглед му паде на Мару, на ту прву, на ту најлепшу девојку у селу.

Каква ли то беше девојка!..

Некад грамзио за њом и беше пун среће, ако јој се само додворити могао. Најнесретнији тек беше у њеној собици. у њеној близини, када га је оно она често, час на село, час на прело позивала.

А где сада!

Беше му много ружнија и одвратнија. То лице, бледо, блеђано, та уста, велика, те очи ђаволасте, ну ипак страшне и мрке, ти образи, па и тај... тај младеж, што га је тек сада први пут добро уочио... како ли незгодно изгледаше на бледоме јој образу. У опште, све што му онда беше мило и лепо на њој, сад му изгледаше пуно ружније и мркије. Још тражио на њој какову замерку, тек да ју пред собом огади и омрази, тек да одобри себи тај поступак, што јој је окренуо леђа.

Ех Неранца!..

Какова разлика између ње и Маре.

Оно истина... (није се могао са свим извући)... беше нешто и на Мари, али тек Неранца беше му много лепша, умиљатија и милија.

Па пун поноса, среће и задовољства отрже се са прозора и оде кући.

Код куће га мати предусрела.

— Мислила сам, да нећеш ни доћи!..

Мати, као свака мати, свашта мислила.

— А 'ди си био?

— У Нерадину.

— Ког врага ће ти тај Нерадин?! Како

куд, а ти хајд у Нерадин... Зар ти је мало наше село.

— Не водем у селу.

— Јој, чедо моје, а од куд то?!

— Ето... не водем... па то ти је.

— Па ту се и родио...

— Родио... родио... па и водем га...

Али...

Други узрок беше ту.

Кад су вечерали, пође му мати причати, тек да га иekuша.

— А наше девојке, кад су полазиле на рогаљ, слетише ме, да им кажем, куд си отишао, кад те нема никад у колу... Ја једно, а оне друго... па у смех... Особито она Липина.

— А шта се то ње и тиче?!

— Па, девојка, рано, па... пита.

— Нек пита за кога год хоће, а за мене не!...

— О, чуда од тебе, дијете!... А што и да не пита... као да ће те извести... Девојка, па се разбира за момка...

— Сад већ може за другог разабирати.

— Разбирају за њу... Море, девојка је то, да јој нема пара.

— На част им.

— Па ти си је до сад увек и хвалио. А где сада!...

— Хвалио од пре. Сад је више не хвалим. Ленше су јабанкиње.

— Како које.

— То ти ја кажем.

— Можеш ти касти, што хоћеш, али их је мало к'о Мара.

— Каква Мара!... плану он... Шта ми Мара!... Отиди у Нерадин, па да видиш девојке... Мара, па и све наше могле би у крај.

— То већ не знам. Може бити. Само опет ти велим...

Али је он прекиде.

— Да дође Неранца овамо, посунула би Мара као огледало.

— Која Неранца?

— Обрадова. Неранца Обрадова из Нерадина. Овај... девојка... ама да је видиш!... Кажеш: Липина... ех, није него. Тако да ти дођу обе, к'о видила би ко је Мара, а ко Неранца...

— Па да ли ти се допада, та непа, та та... та Неранца... како ли се зове?...

— Допада, је с', допада ми се.

— Па одлазиш ли ти то код ње?

— Одлазим.

— Код те несте... код те... што кажеш, најлепше?

— Да код ње.

— Е, онда је шта друго. Ти то боље

знаш, него ја. Ако се теби допада, допашће се ваљда и мени...

Било је то после св. Јована.

Тодор и мати му, баш се вратили из Нерадина.

Наша кѐка, љубопитљива, па се одмах нашла у њихној кући. Као суседи смо, кућа нуз кућу, па, прешла жена, корсем, да позајми од њих грнало, (наше се сломило) као зором ће да ужари пећ за хлебац, а овамо жељна да чује, шта су све у Нерадину и посвршавали.

Оно, што се још од пре говорило по селу.

И Тодорова мати рекла једном нашој кѐки:

— Незнам, вели, што ми деришта окука у туђем селу. Заврзла му памет нека Неранца, па како куд а он тамо. Не мо'ш речи проговорити, а да њу не споменемо. Најпосле морам.. а шта ћу... отићи ћу једном да је и ја видим. Ко зна ко је и шта је...

— Бо'ме и треба... вели јој наша кѐка. Ко зна каква је.

— Баш за то. Док сам ја жива, не треба ми које какво ђубре у кућу... Оно, к'о ја сам мислила какову нашу.. из села. Ех, ал' њему се баш јабанкиња хоће. Мож'да му је тако и суђено.

— Насешће он на страни... вели опет наша кѐка... Ти знаш тето, да су јабанкиње ђаволи.

— Бо'ме, ако тако буде, не завири она у моју кућу!... Мени не треба много. Само, да је погледим, — па доста. Знаћу и шта мисли.

Баш за то се наша кѐка и нашла то вече у њихној кући. Љубопитљива, да прва чује, шта је и како је, и хоће ли бити сватова.

— Е, да ли шта? рупи са питањем.

— Добро је... вели јој она.

— Каква је?

— Видићеш.

— Је л' лепа?

— Видићеш.

— Је л' висока? Је л' права? Је л' „персона“? Је л' овака? Је л' онака... обузе је кѐка са стотину питања.

А она, пуна радости и весела, осмех јој на устима, место, да јој одговори, вели јој само: *видићеш*.

Баш као да се зарекла, да ништа не говори.

А то беше ужасно за нашу кѐку. Као извештач целог села беше сада најмање обавештена о свему овоме.

Па да си је видно, како се је љутила.
Мислила, да неће жива дочекати уречени и
одређени дан Тодорових сватова.

*

Баш су се замиловили!...
У час бише оглашени у цркви, и у час
дођоше и сватови.

Пожуривали обоје.

Тога дана цело се село слегло пред То-
дорову кућу. Недеља, после подне, па и мом-
ци и девојке оставише и рогаљ и коло, те се
сакушише у Тодоровом дворишту, да доче-
кају сватове из Нерадина. Било је ту и људи
и жена, и млади и момака, девојака и деце...

Од многа разговора дигла се и врева
и жагор.

Шта се ту свега и није наразговарало
о млади. Љубонитљив свет на шта о чему,
а они о млади.

Тек у некле, огласише, да долазе.

— Ево их!...

— Долазе!...

— Они су!...

— Склоните се!...

— Ала јуре!...

— Беж'те у крај!...

— Ево их.

И заиста.

На први коли младожења, Тодор.

Уђоше и друга.

У њима млада.

Тек ће од некуд неко :

„Простири платно, Тошина мајко!“

А мајка, веселица... рука јој дрхти...
очи јој сузе... узеше платно, приђе колима и
раширила руке.

У загрљај јој упаде : Неранца.

А свет онемио. Надала се тишина по
свој кући, мниш, све се то претворило у очи,
па се сви погледима удубили у младу.

Тако је то увек, кад јапанкиња уђе
у село.

Каже наша кѐка :

„Што је то, млада, жене, то више не
роди!... О, ил' је на оку лепа, ил' је уми-
љата, ил' је вредна, ил' је разговорна... нема
јој пара у селу!...“

Тако кѐка. А што она рекне, то је ме-
родавно и за све село.

Јер је наша кѐка — кѐка и целога села.

Голубинци.

Из администрације и уредништва

„ДОМАЋИ ЛИСТА.“

Сл. Уредништву „Учитеља“. — Београд (Ср-
бија). Од изашлих 5 свезака нашега листа само до-
бисмо 1, 3, и 5. свеску, остале не, молимо да и 2.
и 4. пошљете.

Г. Др. Ђ. Р. — Београд. Послани оглас по-
ред најбоље воље у овом броју није могао изаћи, и
нашег је толиког градива морало остати за идући
пут; па тада и оглас Ваш само ако могуће буде
било. Не би ли сте нам могли оглас послати за-
себно отштампан па да га разашљемо као прилог?—
Понуђену сарадњу примамо са особитом чашћу;

молимо да пошаљете, радо ћемо штампати у на-
шем листу.

Поштованим нашим скупљачима. — Пошто од
бр. 1. још врло мало примерака имамо, а међутим
нам се нови претплатници пријављују, то учтиво
молимо да нам заостали бр. 1. за које нису прет-
платнике могли наћи, што пре пошљу.

Г. Х. С. — Мостар (Херцеговина). Хвала на
заузимању. На вас смо отпратили уједно 2. и 3.
бр. колико и од бр. 1. Радујемо се што сте одр-
жали реч. „Многи су звани али мало изабрани.“ —
Српско Вам поздравље! —

Јављамо виноградарима да се овде у Сомбору
може добити неколико хиљада американске лозе за
подлогу ради каламљена; хиљада за 10 ф. Наруч-
бине ваља на п. г. *Перу Миселића*, слати.

J. C. SCHMIDT ERFURT.

Препоручује свој велики избор

С Е М Е Н А

од поврћа, цвећа и економских биљака, разног дрвећа и шибља и од сваке врсте воћа
произведени биљака
сваке врсте, особито екзотична цвећа и НОВИТЕТА од разног поврћа.

Специалне богато илустроване каталоге шиле сваком на захтевање бесплатно и
франкирано.

J. C. SCHMIDT, Erfurt.

Штампано код Фердинанда Витермана у Сомбору.